

MAGYAR NÉP

KÉPES HETILAP

Előfizetési árak:
Ész évre 170.— L., félévre 95.— L.
Egyes szám ára 4.— L.
Külföldre egész évre 270.— L.

FŐSZERKESZTŐ:
GYALLAY DOMOKOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Strada Baron L. Pop (v. Brassai-utca)
5. szám.
Megjelenik minden szombaton.

Meghalt korunk legnagyobb hőse.

Valamelyik este a rádiónál ültünk éppen. Hallgattuk a pesti muzsikát. Mintha a musikus cigány csak a fülünk mellett illegett-illegett volna a hegedűjével.

A zene hirtelen abba marad. A pesti hírmondó beszél most és azt mondja: *Meghalt ma Edison, az amerikai felaláló...*

Akik a rádió mellett a halálhírt vettük: magyarak voltunk. Nincsen atyáink abban a városban, ahol halva feküdt a halott. Mégis úgy esett a hír, mintha édesapánk koporsójához hívna meg tisztelettel a gyászos seregény. Fájt a szívünk. A rádiót persze mindjárt kikapcsoltuk. Ne lármázzon, ne fecseljen, ne muszkáljon. Nem illik!... Hisz a rádió is valamenyiben Edisonnak köszöni létét. A tökéletesített telefon is. A mozgóténykép is. A villanylámpa is. Olyanok ezek, mint a legdrágább diszek a megajándékozott emberiség karácsonyfáján. Ezt mind Edison lángelméje és szive adta nekünk. Oltsatok el ma minden villanyégőt és szüntessetek be minden népmuzsikát. Aki ezeket megteremtette: Edison Alva Tamás, halva fekszik... Okos zeme megtört. Szárnyát már ki nem bontja az agyvelő. Kezével többé nem babrálhat a csinos dróttjai között, hogy az emberiség-

nek új ajándékot adjon. — *Meghalt a legnagyobb ember.*

Ki a legnagyobb ember? Aki olyan erős tudott lenni, hogy mindenkit felemelt. Senkit el nem gázolt, félre nem lökött az utjából és mégis naggyá tudott lenni. Aki olyan gazdag volt, hogy minden eleven embernek tudott valamit adni kincseiből. Ki az a földön élő eleven ember, akinek Edison valamit ne adott volna? Egy ünnepségen az Egyesült-Államok akkori elnöke, *Colidge* így szólt Edisonhoz: — Feltett drága öregünk! A te szellemed és a te arcod az a lámpa, amelyik felé tisztelettel fordul az egész emberiség.

Edison az üdvözlésre így felelt:

— Minden találmánnyal a szegényebb emberek gondján akartam könnyíteni. Én nem az elbizakodottak, a fényüzeget keresők és az élvezők szolgálója vagyok. Mikor az első villanylámpa meg-

Edison.

szerveztésén küzdöttem annyi évig, szegény kis varróleányok voltak lelkem előtt, akik bugatják egész éjszakán varrógépjüket és szemük fényeit gyilkolják. *En új lámpást gyújtottam a szegényeknek, hogy mikor varrógépjükre esik ez a megkimélő, szép fény, Isten áldását és a kultura kincsét vegyék ebben a fényben.*

Ki az az ember, akinek Edison valamit ne

adott volna? Hol lakik olyan vad ember, aki ki tudott volna bujni Edison áldásai alól, és aki annyira félrejár a világtól, hogy Edison minden találmányát kikerülte? Edison lámpafényében fürdik az egész világ.

Nem tulzás, nem cigányos nagyítás volt az, amikor Edisont a „*legnagyobb hősnak*“ nevezte el *Collidge* elnök. Persze régen a „hősök“ másképp festettek. Régen ezek voltak a hősiesség utvágói: — Nyíl, buzogány, bajonett, ágyu, ismétlő-puska.

Amerikában kezdődött el az emberi értéknek egy újfajta, igazságos becslése. Ilyen embereknek kell adni a vezérlő helyet a történelemben, amilyen *Edison!* Edison lett az újkor embere, az újkor igazi hőse.

Azt is gondoljuk meg, mennyit küzdött és szenvedett, amíg hőssé lett. Mint szegény kis árvát, túpénzből neveli édesanyja, aki korán kiköhögte a tüdejét. A 11 éves *Edison* újságot árul a sarkon. Majd a kanadai vasutvonalon lesz mozgórikkanes. Adnak neki egy kupét. Kézi sajtón maga kezdi azon gyártani újságját. Az élet újból és újból leteperi. Szegényedik, éheznek, de nem hagyja magát. Végül is ő lesz a mi korszakunkban az emberiség legnagyobb jötevője, gazdagítója, eleven áldása.

Most kihült, temetik. Én nekem hirtelen eszembe jutnak a régi korok hősei. Akik úgy temették önmagukat, hogy kincseiket hegybe hordatták. Sirba akarták vinni. Szolgáikat leöltették.

Eszembe jut, mi lenne, ha *Edison* is elvinné most a földről lángesze kincseit? Kialudnék minden villamos lámpa. Sötétségben maradnánk. Kihalnának hirtelen fényeink, és elhallgatna a muzikaszó. De Edison nem visz el semmit abból, amit adott. Csöndesen megy el, mint az angyal, és a csillagablakból most visszaszól mosolyogva:

— Nesztek! Ez mind a tiétek! Örvendjétek neki, és gazdagodjon meg az életetek. Azért voltam!...

Magyar ember mikor rögtön dob a drága sirra, még egyébről is megemlékezik. Edison minket kiváltképpen szeretett. Ezt nemcsak azzal bizonyította be, hogy Magyarországon megfordult és itt jó napokat töltött. Hanem azzal is, hogy magyar mérnököket tartott maga mellett. Mődfelett becsülte a magyar tehetséget, a magyar erőt. Ezekből a mérnök-gyerekekből olyan világhírességeket nevelt a magyar név büszkeségére, amilyen például *Pus-*

kás Tivadar volt. Puskás mérnök négy évig volt *Edison* oldala mellett, mint legmeghittőbb munkatársa. *Erdélyi születésű volt.* A párisi világkiállításon is ő képviselte Edisont. Puskás Tivadar találmánya a *telefonhírmondó*, ami az egész világon híressé tette nevét Edison magyar munkatársának.

Nekünk magyaroknak ezen a réven is okunk van hálás kegyelettel búcsuzni az emberiség legnagyobb jöltevőjétől.

P. Németh Gellért.

Megnyugodtunk.

Válasz egyúttal a kényszeregyezséget kért Transsylvania Bank ügyével kapcsolatban a „Magyar Nép“ 41-ik számában megjelent „Intőjel“ című közleményre.

Már tizedik éve vagyok előfizetője és hűséges olvasója a „Magyar Nép“-nek amely oly sok életrevaló jó tanáccsal látta el az olvasóit és sietett segítségére lenni különösen a rossz viszonyok közé került falusi népnek.

Éppen ezért nincs szándékomban sőt tehetőségemben sincs, hogy a fenti közleményt kritizáljam, ellenkezőleg, a *legnagyobb tisztelet* vagyok az ismeretlen író iránt, ki *szépen, felvilágosítólag körvonalazza a reánk nézve elég szomorú esetet.* De mégis két-három mondat ragadta meg figyelmemet, s ahhoz szeretnék hozzá szólni, természetesen falusi megvilágításban.

Különös, hogy a szóbanforgó bank kényszeregyezségi kérésében a betéteseknek és hitelezőknek *első évben 15%-ot ajánl fel, holott ugyanazon bank egyik fiókja — sőt más kisebbségi bank is — az adótól 100%, illetve 50%-os azonnali befizetést követel, különben perel.* Ezek után nem lehetne-e éppen megfordítva intézni az ügyet? Hisz három év hosszú idő, addig sok viz folyik a Maroson. Ezen idő alatt sokakon lehet segíteni, de viszont sokakat lehet tönkre is tenni.

Fent idézett közleményben előfordul: „Mintha mind elment volna a szép esze a betéteseknek: mindenkinek most halt meg az anyósa s kell temetni, mindenki most akar fogat tétetni, mindenki birtokot és házat alkuzik s kell a pénz, de senki sem vesz“. — Ez igaz, de van kivétel is.

Természetes, itt nem jöhet számításba az a nagytőkepénzes betétes, aki idejekorán meg-

agolta a „világválságot“ és sietett betétjét venni és külföldön vagy máshol biztonságba helyezni. Csupán falusi kisgazda tökepénzes-
szólok.

Elment-e a szép esze annak a 4—5 holdas gazdának, aki a nehéz munka alatt meg-
erve, elhatározta, hogy mivel gyermeke nincs, birtokát sem haszonbérbe, sem részművelésre adni nem tudta, *eladja, a pénzt bankba teszi, hogy szükséghez mérten onnan kivegyje, most pedig fa, kenyér, ruházat nélkül várja a telet.*

Vagy elment-e a szép esze annak a falusi terménykereskedőnek és kisgazdának, aki harminc-negyven éves véres verejtékével, a legnagyobb visszavonultság után félretett és megtakarított forgatókéjét, azon reményben helyezte el a bankban, hogy az őszi bevásárlás idején rendelkezésre álljon. Ezenkívül hitelt vett a tavaszi vetőmagban, 30—40 ezer lej erejéig. Közben váltókezességet is vállalt megbízható, jobb ismerőseinek s e miatt, most árverezést tűztek ki, pár hold meglevő földön. Tehát kérdem van-e szüksége az ilyen betéteseknek a pénzükre?

Előfordul, hogy „46 ezer dolgozó embert ellett volna tönkretenni 6 ezer betevő ked-
ért“. Hogy rossz a helyzet, mindenki jól tudja, de tisztelet a kivételnek, mégis van mentés.

Mert mi köze van a betétesnek egy oly adós-
hoz, aki mint napszámos, nem ment el a
egy pénzbőség idején 100 lej és teljes ellátá-
rt dolgozni, mert ő 120 lejt akart. Hanem
helyett ősszel pár ezer lejt kölcsön vett a
bankból, s egy szép napon eltűnt a faluból,
szahagyva adósságát a kezeseire.

Vagy mi köze a betétesnek, egy oly 10
holdas gazdához, aki családjával együtt a dol-
t kerülve, könnyelmű életmódot folytatva,
k keresztlőre, bálra, vagy ehhez hasonló
logra 4—5000 lejt vett fel a bankból 36%-os
matra, gyermekeit, mint földmives, plüss
báiban, selyem bluzban, selyem harisnyá-
n és lakk cipőben járatta. Mikor adóssága
erült, 200 ezeren is felül volt. Birtokát egy
p napon másra ruházta. Most pedig ő ne-
li, hogy kezesei könnyes szemmel panasz-
nak egymásnak a történetek után.

Végül: „A kényszeregyezés arra való,
gy kényszerítse azt a pár betevőt, hogy vár-
amíg a szegény adós fizetni tud.“ Igen de
den betevő tud-e várni, példa erre a kö-
ező eset:

Az egyik közbirtokosság eladott az erde-
jéből fát, a pénzt az egyik „Transsylvania“-
bank fiókjánál helyezte el azért, nehogy a csik-
szenttamási eset előforduljon. Az összeget egy-
uttal mint pátronus, a helyi római katolikus
egyháznak segélyül adta, a három egyházi
épület sürgős és halasztást nem tűrő kijavi-
táshoz. A munkát vállalatba adták. A vállal-
kozó nyugodtan befejezte a munkát, mert
tudta, hogy a pénz biztos. Közben a bank fize-
tését beszüntette, s mindenki maradt pénz nél-
kül. Ezek után a vállalkozót pereli a munkás,
a kereskedő és mindenki, akinek tartozik. A
vállalkozó pereli az egyházat, az egyház kit
pereljen? A kényszeregyezséget, vagy a világ-
krizist?

Tehát a kényszeregyezés arra is való,
hogy a perek egész sorozatát zudítsa ártatlan
emberek nyakába. S így más rendeltetésre
szánt pénzből, jutni fog valami bélyegilleték
címén az állam szegény kasszájába, de annál
több az ügyvédek zsebébe.

S ha olyan nagyon lelkükön viselik mint
az adós, mind a betétes sorsát a „vezető pénz-
ügyi körök“, akkor ne legyen gorombaságnak
kitéve azaz adós, aki adósságának csak bizo-
nyos százalékát akarja befizetni. És ne keltsen
undort a bank emberei előtt, az a betétes —
már pusztá megjelenésével is — aki utóbbi
időben merészelt egy halk felmondást is meg-
reszkirozni.

Ezek után, a hitelélet ily keretei között
nem fog elmenni a szép esze egy betétesnek
sem, hogy pénzét a bankba tegye, s azzal más
rendelkezzék. Mert ha nem lesz hitelező, nem
lesz adós sem.

Igen „Megnyugodhatunk“ mindkét rész-
ről, de ne hányjuk fel a tényleges — vagy vélt
kistökepénzesek dühögését, s ne vegyük észre
a kárörvendő de sajnálkozást mutató arcokat,
s maradjunk meg az emberiség színvonalán,
remélve egy jobb jövőben.

(Kézdiszentlélek.)

Reményi Márton.

Megjegyzés. Az *Intőjel* című cikk írója
főnti fejtegetésekre a következő pár megjegy-
zést kívánja tenni:

A Banknak minden körülmények között
eleget kell tennie ígéretének. Azért ígér első
évben csak 15%-os töke visszafizetést, mert
adósai közül nagyon sok nem tud törleszteni
semmit az első évben és így a fizetőképes adós-

tól nagyobb tőketörlesztést kell bekívánnia, hogy a hamarosan fizetni nem tudó adóst ne kelljen mind beperelni.

Minden szabály alul van kivétel és így vannak sajnálatos esetek, melyekben igazságtalanság történik egyes betevőkkel, akik rá vannak szorulva a kényszeregyezés alá esett betétre és kamataira. De kérjük *mi biztos mostanság a nap alatt?* Aki földbe fektette

a pénzt, annak a kisajátítás vitte el és a birtok áresése, a tőkét egészben vagy nagy részben. Amikor az ember választ, hogy földi javait mibe fektesse, *kockázatot vállal*. Itt is, ott is veszíthet, vagy nyerhet. A felelősséget tehát a magunk részéről is viselnünk kell, vagy legalább meg kell osztani az olyan bankkal, amely pénzünket legjobb akarattal kezelte.

Külföld

A kínai helyzet alakulása. A japán-kínai összeütközés kezd világpolitikai eseménnyé kialakulni. Amint már megirtuk, Amerika kijelentette, hogy egy japán-kínai háboruban nem tudna érdektelen maradni. Erre a nagysúlyu nyilatkozatra bizonyára az adott okot, hogy Japán nem vonta vissza Kinába szállított csapatait, amint ez kötelessége lett volna, sőt megtette az előkészületeket, hogy csapatait Kinában kiteleltesse s ez viszont Kinában erősítette a háborus kedvet.

Amerika tudvalevőleg nem tagja a Népszövetségnek, de e nyilatkozata folytán a Népszövetségi Tanács szükségesnek látta meghívását e kérdés tárgyalására. Japán természetesen ellene volt a meghívásnak, de az megtörtént, minden szavazattal Japán ellen.

Az Egyesült Államok kiküldöttjét a Tanács nagy ünnepeléssel fogadta s részvételének máris látszik az eredménye, mert Anglia diplomáciai jegyzéket intézett Japánhoz, hogy a Kinával kötött egyezés szerint vitáját bocsássa a Népszövetség döntése alá s kerüljön minden háborus lépést. Az angol jegyzéket követni fogja Franciaország, Olaszország s még több állam hasonló tartalmu jegyzéke, úgy, hogy Japán kénytelen lesz minden erőszakos lépéstől tartózkodni.

Hová fordul Anglia sorsa?

Már csak néhány nap választ el a világra döntő jelentőségű angol választásoktól s mégis, a választást megelőző és szükségképpen nagyon erős küzdelmekről alig jut valami hír az európai ujságokba. Ezért annál nagyobb feltűnést keltett az a híradás, hogy az anglikán egyház feje, a kanterburgi érsek a püspökeivel tartott tanácskozáson nyíltan szót emelt a kormány mellett. Az egyházi vezetők nem szoktak részt venni a politikai küzdelmekben, különösen Angliában nem, ahol a legszigorubban elkülönítik az egyházi életet a politikától. Hogy most mégis elhangzott ez a nyilatkozat, ez annak a sorsdöntő jelentőségnek bizonyítéka, ami a mostani választások eredményéhez kapcsolódik.

A font értéksökkenésével keletkezett izgalom különben teljesen elült már Angliában. Az okos takarékoság elve minden téren érvényesül s nemzetben meg van a teljes bizalom, hogy az átmenetinek ítélt gazdasági nehézségeket a kormány a választások után le fogja győzni.

Benes új arca. Csehország mozgékony külügyminisztere a cseh országgyűlés külügyi bizottságában részletesen ismertette a világ s különösen Európa külpolitikai helyzetét. Beszéde azonban lényegesen különbözik az eddigiektől. Már nem teszi Franciaországot, a kisanfantot

FAISKOLÁK ES SZOLLOLTIVÁNYTELEPEK RT.
AMBROSI, FISCHER & CO.
AIUD. JUD. ALBA
ÁRJEJZÉK DUTALAN.

s főképen Csehországot Európa sorsának urává. Ellenkezőleg: azt jelentette ki, hogy Franciaország, Németország s Olaszország együttműködése nélkül semmit sem lehet tartósan csinálni Középeurópában s hogy Ausztria és Magyarország ellenére sem lehet semmiféle középeurópai tervet megvalósítani. Tehát ma már nem lehet szó szerinte sem körülzárásról és kiközösítésről. Most még — a jó szándék megvalósítása szükséges csupán.

Amerikából is menekül az arany. Egymást érik a francia kikötőkben az aranyat szállító hajók. Számptalan millióra megy az Amerikából kiszállított arany értéke s a szállítás még távolról sem ért véget. Az amerikai hivatalos pénzügyi körök azonban semmi veszedelmet nem látnak ebben. Joggal, mert Amerika gazdagságát nem lehet kimeríteni.

Törökök Magyarországon. Bethlen volt magyar miniszterelnök tavaszi látogatását most adták vissza a török miniszterelnök s a török külügyminiszter — Károlyi miniszterelnöknek. Fogadtatásuk nagy ünnepeléssel történt s ez alkalommal is hangoztatták a két nemzet igaz barátságát.

Belpolitikai hírek

Goga kihallgatáson volt a királynál. Goga Oktavián, volt Averescu-párti miniszter hosszabb kihallgatáson jelent meg Károly király előtt. Goga tájékoztatta a királyt a politikai helyzetről és az ország rossz közgazdasági viszonyairól. Goga kérte a királyt, hogy a Jorga-kormányt azonnal távolítsa el az ország éléről és bizza az ország vezetését pártközi politikusközből alakult kormányra. Kifejtette, hogy nézete szerint csak a pártok teljes együttműködése hozhat javulást az ország leromlott állapotában.

Meg akartak gyilkolni egy beszarábiai politikust. Stere Constantin beszarábiai politikus Jasiba akart utazni, hogy egy vidéki népgyűlésre engedélyt szerezzen a prefekturán. Utköz-

ben Pocala állomáson revolverből két lövést adtak le fülkéjére. A golyók Steret nem találták el, csupán a vagon tetéjét rongálták meg.

Mit követeltek a gazdák a kisenevi gyűlésen? A nemzeti parasztpárt nagyszabású népgyűlést tartott a beszarábiai Kisenevben. A népgyűlésen megjelent Madgearu volt kereskedelemügyi miniszter is. Madgearu kifejtette, hogy *a liberálisok megelőző 10 évi uralmuk alatt elrabolták a földművesek keresetének egyharmadát.* Ha ez nem történt volna meg, ma nem volnának úgy tönkremenne Románia földművesei. A kisenevi népgyűlésen határozati javaslatot fogadtak el, amelyikben a kormány távozását követelik. A határozati javaslatban követelik továbbá Beszarábia gazdáit, hogy az adókat szállítsák le a gabona árának a színvonalára.

Beleszól a kormány a bankok dolgába! A parlament őszi ülészakán kerül megszavazásra az új banktörvény. Az új törvény intézkedései közül a következőket emeljük ki. A Bukarestben működő bankok alaptőkéje nem lehet kevesebb 40 millió lejnél. Az ország 10 legnagyobb városában 20 millió lej alaptőkét fog követelni az új banktörvény. Kis városokban 10 millió, községekben és járási székhelyeken 3 millió lej kell, hogy legyen az alaptőke. Az új banktörvény ezzel a rendelkezéssel a bankok biztonságát akarja fokozni, mert eddig jóformán korlátlan felelősség nélkül alakultak meg a bankok néhány százezer lej alaptőkével.

A biatorbágyi merénylet nem adják ki Magyarországnak. Matuska Szilvesztert, a biatorbágyi merénylet, a magyar hatóságok Ausztriától kikérték. Valószínű azonban, hogy Ausztria Matuskát nem fogja kiadni, mert Ausztriában is követelt el egy vasuti merényletet. Ezért Matuskát az osztrák bíróság fogja felelősségre vonni és bünéért valószínűleg hosszabb fegyházbüntetéssel fogja sújtani. Ha az osztrák börtönből kiszabadul, átadják Magyarországnak és a magyar bíróság csak akkor fog ítélni Matuska felett.

Tanulhatunk a vadnépektől! A Csendes-óceáni Tahiti sziget vezetősége felszólította a benszülötteket, hogy tekintettel a világgazdasági válságra, térjenek vissza őseik egyszerű szokásaihoz és viseletéhez és dobják sutba az európai ruhát. A felhívás hangoztatja, hogy a nyugati művelődés által felkelített szükségletek nem természetesek s csak bajt és szerencsétlenséget hoznak a benszülöttekre.

Hírek

Szentgyörgyi István meghalt. Erdélynek — de az egész magyarságnak is — gyásza van: Kolozsvárott meghalt Szentgyörgyi István, a legöregebb és legnagyobb magyar színész, a tősgyökeres magyar alakok felülmulthatatlan megszemélyesítője. Kilencvenegy éves volt „Pista bácsi“ a magyar őserő elpusztíthatatlan mintaképe. Még csak néhány hónappal ezelőtt is fellépett a színpadon, amelynek hatvan év óta felülmulthatatlan királya volt. Szentgyörgyi István a nógrádmegyei Diósjenőn született. A debreceni kollégium elvégzése után színi pályára lépett és 1871 óta megszakítás nélkül tagja — utóbb örökös tagja — volt a kolozsvári ma-

SZENTGYÖRGYI • ISTVÁN

gyar színháznak. Egy idő óta egyre többet betegeskedett s most szépen, csendesen elhunyt végelgyengülésben. Erdély nagy halottját a kolozsvári színház óriási részvét mellett temettette el a várostól kapott diszshelyen.

Magyarországon szigorúan büntetik a bűnösöket. A biatorbágyi merénylet után Magyarországon kihirdették a statáriumot. A rögtönítelő eljárás fegyveres büntetésekre halálbüntetést szabott meg. Ezen az alapon közelebről egy Ondi Sándor nevű péksegédet felakasztottak, mert egy társával, Bónya Józseffel, bankrablást követtek el. Menekülés közben a banditák a rendőrök ellen fegyvert használtak. Bónya Józsefet azért nem végezték ki, mert kiskoru, így 15 évi fegyházbüntetést kapott.

A metropolita pénze. A román-magyar határon közelebről egy magas állású egyházi tisztviselőt tartóztattak le, mer 25 millió lej akart külföldre vinni. A Curentul című román ujság értesülése szerint a 25 millió lej Nectaria bukovinai, román metropolita tulajdona volt. Állítólag külföldi adósságának rendezésére akarta az összeget Csehszlovákiába juttatni.

Megnyílt a gazdák iskolája! A nagy leépítések világában kellemes kivételként emelkedik ki erdélyi magyar gazdatársadalmunknak az a gyönyörű ünnepélye, mellyel az első romániai magyarnyelvű gazdasági iskolát megnyitotta. Ott létesült ez az új intézmény a székelység ölen a székelykereszturi unitárius gimnázium ősi falai között, annak szárnyai alatt, mintegy bi-

zonyítékát adva ezzel, hogy tudomány és mezőgazdaság elválaszthatatlanok egymástól, nép és intelligencia összetartoznak és csupán mindkettő vállvetett munkája lehet az a forrás, amely bennünket egy jobb jövő felé vezet. Az ünnepélyre szép számban gyűltek össze a szülők, tantestületi tagok és a vidék minden számottevő magyarja. A „Tebenned bizunk“ zsoltár elhangzása után elsőnek Lőrinczy István nyug. esperes mondott költői szárnyalású imát, majd felolvasta Boros György püspök alábbi pásztorlevelét: „Áldott az Ur, óh légyen áldott, hogy kegyelmesen rátekintett az ő székely népe gyermekeire! Hálát mondunk azért a nagy jószágáért, hogy módot és alkalmat kínál annak, aki a drága anyaföldet mivel, hogy tiszser, sőt százszorosan megsokasítja az élet kenyerének magvát! Köszönet mindazoknak, akik a tudás fájához állva annak érett gyümölcséből mosolygó arccal és telekézzel kínálják a több tudásra és tisztultabb ismeretre vágyókat. Legyenek áldva és tisztelve mindazok a messzelátó és jóraigyekvő lelkek, akik segítő kezet nyújtottak, hogy ép most a gazdasági válságok nehéz idején, szegény székely népünk jobb, gazdagabb és boldogabb jövője előkészítésében résztvehessen a most megnyíló Székelykereszturi Unitárius Gazdasági Iskola falai között! Fogadják az unitárius egyház képviselői tanács és a magam nevében meleg üdvözetemet! Az új iskola első tanítványai, tanítómesterei, munkatársai és felügyelő bizottsága. Mienk a kezdet öröme! Légyen övék a plántálás dicsősége! Vagyok és maradok Főpásztori üdvözzel és szeretettel: Boros György unitárius püspök.“ A megható fő-

pásztori szavak után dr. Nagy Endre igazgató válaszolt az erdélyi gazdatársadalom 12 éves küzdelméért a gazdasági szakoktatásért, jelen helyzetét és értékes utmutatásokat adott a beiratkozott növendékeknek a jövőt illetően. Dr. Elekes Dénes az iskola felügyelő gondnoka hangsúlyozta beszédében, hogy a gazdasági iskola felállítása nem gyöngítheti a gimnázium fennállásának esélyeit s e két intézmény egymást erősíteni és egymás mellett testvéri szeretetben élni hivatott. A megnyitó ünnepség előtt tartott intéző bizottsági gyűlés nagy hálával és köszönettel emlékezett meg Schöppner Sámuel 10 ezer darab szőlőoltvány (70 ezer lej érték) és Paniti Nagy Sándor (Retteg) 300 darab (15 ezer lej érték) gyümölcsoltvány adományáról, valamint az Erdélyi Gazdasági Egylet, Erdélyi Méhész Egylet és a „Magyar Nép“ által kilátásba helyezett könyvtár, maggyűjtemény és más tanfelszerelés formájában ígért adományokról. Örömmel állapította meg, hogy a beiratás rendjén több, mint 30 tanuló iratkozott be, akik Erdély legjobb módú kigazdáinak fiai és előképzettségükről bemutatott bizonyítványaik azt igazolják, hogy tehetséges és szorgalmas tanulókat nyert bennük az új intézet.

Több ezer teljesen meggyógyult

TÜDÖBETEG

bizonyítja kiváló gyógyító hatását az Oláh Károly plébános által feltalált Antiphtysin államilag engedélyezett tüdőbaj elleni orvosságnak. Ismertető füzetet bárki kérésére díjtalanul küld a gyógyszer egyedüli készítője: Osváth Gyógyszertár, Targu-Mures-Marosvásárhely.

MEZŐGAZDASÁG:

ROVATSZERKESZTŐ: DR. SZÁSZ FERENC

Szomoru takarodót kell fujnunk!

A számos érdeklődésre az alábbi cikkben adjuk meg a feleletet.

Olvasóink között sokan vannak, akik részvényt jegyeztek az *Erdélyi Magyar Földhitelintézetnél* és gyakran keresték fel a *Magyar Népet* a Földhitelintézet iránt való érdeklődésükkel. Most ősszel lesz két éve, hogy a Földhitelintézet megalapítására irányuló mozgalom megkezdődött s csaknem két évig terjedő szívos és kitartó munka után fájó szívvel kell közölnünk, hogy a Földhitelintézet tető alá hozása nem sikerült.

A Magyar Párt közgazdasági szakosztálya e hó 12-én tartott ülésén, mint már közöltük, *Gyárfás Elemér szenátor*, a szakosztály elnöke bejelentette, hogy a Földhitelintézet működésének előfeltételeit a mindegyre rosszabbodó gazdasági viszonyok közt nem sikerült biztosítani. Ezért az intézet vezetősége elhatározta, hogy a részvényjegyzők befizetését vizsátéríti és ezzel a mozgalmat lezárja.

A Földhitelintézet alapításának meghiusulásával a magyar gazdatársadalom egyik legígéretteljesebb reménysége omlott össze, mely talán sokáig keserű fájdalmakat hagy hátra a gazdaszivekben. Mi volt az oka, hogy ezt a biztos várunkat, ezt a biztos erősségünket nem tudjuk felépíteni?

A magánföldhitelintézetekről szóló törvény megjelenése után a Magyar Párt közgazdasági szakosztálya sietve tette magáévá a már régebben felvetett Erdélyi Magyar Földhitelintézet tervét és kebeléből egy alapító bizottságot választva, kidolgozta az intézet alapítási tervezetét, hogy a törvényben nyújtott kedvezmények kihasználásával életre hívhassa az Erdélyi Magyar Földhitelintézetet a gazdatársadalom hosszulejáratu, olesó kölcsönnel való elátására.

A részvényjegyzés 1929 novemberében indult meg és az alapítási tervezet értelmében 1930. április 30-án zárult le. Ez alatt a fél év alatt a 20 millió lejre tervezett alaptökeből a gazdatársadalom csak 13 milliót jegyzett le, mert a turáni átok, a magyar pártoskodás itt is felütötte a fejét. Nem sokkal ugyanis az-

után, hogy az Erdélyi Magyar Földhitelintézet részvényjegyzése megindult, egy néhány széke-lyeknek külön kell megcsinálniok a földhitelintézetet s szerencsétlen ötletükkel sikerült is a széke-ly közbirtokosságok és széke-ly gazdák egyrészt visszatarítani az Erdélyi Magyar Földhitelintézet részvényjegyzésétől, akikre pedig az intézet alapítói feltétlenül számítottak. Azok a „vezető“ urak ugy látszik nem tudták belátni, hogy az erdélyi magyarság sokkal szegényebb ahhoz, hogy két földhitelintézetet létesítsen, ami különben is felesleges is lett volna és nem számoltak azzal sem, hogy az erőket széthuzzák: egy földhitelintézetet sem tudunk létesíteni.

A részvényjegyzések lezárása után, mikor az alapítók meggyőződtek arról, hogy a széke-lység körében szított pártoskodás következtében csak 13 milliót jegyeztek le az alaptöke-
ből, többen azon a véleményen voltak, hogy a földhitelintézet alapításának a tervével fel kell hagyni, de az alapítók a jövő előtt való történelmi felelősségük tudatában ezt a nehézséget is áthidalták s saját maguk jegyezték le a hiányzó 7 millió lejt. Ugy tervezték, hogy ha majd a földhitelintézet megalakul, az általuk jegyzett részvényeket eredeti áron fogják a részvényjegyzésből kimaradt gazdák rendelkezésére bocsátani.

Ezekután május elsején megtartották az alakuló közgyűlést, megválasztották az igazgatóságot és kibocsájtották a részvénybefizetési felhívást. Sajnos, a közben egyre súlyosbodó gazdasági válság következtében a részvényjegyzők nagyon nehezen tudtak eleget tenni részvénybefizetési kötelezettségüknek, ugy, hogy az alaptökeből mind a mai napig csupán 5 millió 200 ezer lej folyt be. Közben pedig az igazgatóság egy külföldi pénzérdekeltségtől már ígéretet is kapott 100 millió lej összegű záloglevél kibocsátásának támogatására. Így már a gazdáknak juttatandó kölcsön is biztosítva lett volna, s csupán az alaptöke késedelmes befizetése hátráltatta az intézet végleges megalakulását. Hogy az alaptöke bizto-

ssék, az igazgatóság megkereste az er-
i magyar bankokat is, hogy igazgatósá-
és betéteseik bekapcsolásával támogassák
intézet megalakulását, de a bankok kitér-
ez elől.

Ilyen körülmények között következett be
gy európai pénzügyi összeomlás, ami előre
látható időre minden külföldi kölesönt
retlenné tesz s minthogy a részvénybefi-
a nagy pénzszükében egyre türelmetle-
ül követelték vissza befizetéseiket, az igaz-
ság kénytelen volt a befolyt pénzek visz-
talásával a mozgalom tovább folytatásáról
ndani.

A készpénzbefizetéseket 6 százalékos ka-
tal kapják vissza a részvényjegyzők annál
anknál, ahol a befizetést eszközölték, akik
g kisajátítási kötvénnyel egyenlítették ki
gyezett részvényük értékét, szintén annál a
knál vehetik fel kötvényeiket s azok kama-
10% levonással, amely intézetnél azt le-
ék. Felhívjuk tehát a részvényesek figyel-

mét, hogy e tárgyban minden levelezgetés fe-
lesleges a Földhitelintézettel, mert a kiutaló
levelek a bankokhoz már mind kimentek s
mindenki ott kérje a pénzét, ahol befizette.

Különös hangsúllyal kell azonban kiemel-
nünk a Magyar Párt közgazdasági szakosztá-
lyának azon határozatát, melyben az Erdélyi
Magyar Földhitelintézet részvényjegyzőinek
figyelmébe ajánlja a *Gazdasági és Hitelszö-
vetkezetek Szövetségét*, a magyar hitelszövet-
kezeti központot azzal, hogy a Földhitelintézet
részvényjegyzésre szánt összegekkel támogas-
sák üzletrészjegyzés formájában ezt a szintén
önzetlen intézményünket.

A Földhitelintézet sikertelensége élénk
tanubizonyítéka a magyar gazdatársadalom
teljes leszegényedésének, hogy még a husz
milliónyi alaptőkét sem tudta összehozni, de
egyben intő példa arra is, hogy a jövőben na-
gyobb összetartással és szívósabban álljunk a
közügyet, és a közjólétet célzó tervek szolgál-
latába.

Dr. O. Gy.

Szőlősgazdák figyelmébe!

Öbben kérdést intéztek hoz-
s aziránt, hogy a mustot
zen szerekekkel szabad tartós-
enni? Erre vonatkozólag kö-
ik az érvényben levő ható-
rendelkezéseket. A hivata-
lap 1929 aug. 16-án megje-
180-ik számában 102 és 103
alatt pontosan meg van ha-
zva, hogy milyen szereket
ad a must tartóssá tételére
használni? A rendelkezések
int a mustot csak *kénezés-
vagy káliumbiszulfittal* sza-
kezelni. Más szerekek te-
*szalicilnak, borsavnak, ben-
savnak* a felhasználása szigo-
n tilos és közegészségügyi ki-
ást képez. Természetesen fő-
el vagy pasztörizálással is
re a célra szolgáló gép segít-
ével) szabad a mustot tar-
sá tenni.

Be kell jelenteni a bor és
st készleteket! A pénzügyi
óságok miniszteri rendelet
pján minden megyében köz-
té tették, hogy az összes bor-

termelők és szőlőtulajdonosok
jelentsék be mult évi borkészle-
tüket és idéni must termésüket.
A bejelentéseket büntetés terhe
alatt november hó 1-ig kell meg-
tenni. Az eladott must kész-
letek után az adó azonnal ese-
dékessé válik.

Most kell védekezni a lótetű
ellen! Ahol a lótetű nagymér-
tékben el van terjedve, csaloga-
tó árkokat kell készíteni irtásá-
ra. A lótetűvel fertőzött kertek-
ben félméter mély és ugyan-
olyan széles árkokat kell ásni,
s az árkokat friss lótrágyával
kell megtölteni. A lótetű télire
behúzódik a felmelegedett trá-
gyába és tavasszal az árkok ki-
bontása alkalmával könnyen el-
pusztítható.

Védekezzünk a mételykór el-
len! A jó gazda már most vizs-
gálja, hogy juhái között nem
pusztít-e a mételykór? Ha gya-
nuja van arra, hogy juhái mé-
tellyel fertőzöttek, próbavágás
utján kell meggyőződést szerez-
nie arról, hogy vajjon a beteg-

segre gyanus juhok májában
van-e mételyféreg? Ha meggyő-
ződött arról, hogy juhái méte-
lyesek, azonnal fogjon hozzá ju-
hainak Distollal való ke-
zeléséhez, mert télen a legyen-
gült állatokat már nem lehet
megmenteni.

Buzaárak Erdélyben és Bá-
nátban. A buza ára az utóbbi
napokban mindenfelé emelke-
dett. Tájékoztatásul közöljük
az érvényben levő átlag árakat,
amit jóminőségű buzáért fizet-
nek: Bánátban 230—240, Er-
délyben 250—270 lej mázsán-
ként.

Gazdák Takarékpénztára r.-t.

Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 38.
(Ref. Theol.)

Takarékbetéteket a
legelőnyösebben kamatoztat.
Váltókölcsonöket folyósít!

Telefon 119 sz.

AZ ÉLETBŐL AZ ÉLETNEK.

A kötelesség útja.

A mai társadalmat és benne a mi kicsiny társaságunk érdeklődését is jelenleg főként három kérdés foglalkoztatja. A *munkanélküliség* kérdése, az *ifjúság nevelésének* kérdése és annak a feladatnak megbeszélése, hogy az előbbi két kérdés *sikeres megoldásához* miképen járulhatunk hozzá?

Allapítsuk meg, hogy a munkanélküliség kérdése égbekiáltó nyílt sebe a mai emberiségnek. Mégis csak elképzelhetetlen nyomorúság az, hogy az emberi tudomány virágzásának korszakában, akkor, amikor a gazdasági és technikai szervezkedéseknek és alkotásoknak csodáit tudja keresztül vinni az emberiség, amikor eddig nem álmodott vívmányokat mutat fel a tudomány minden terén, mégis képtelen megoldani azt a kérdést, hogy minden ember számára biztosítsa az emberhez méltó élet lehetőségeit, minden család küszöbéről el tudja úzni az ijesztő arcú vendéget, a kétségbeesítő nyomorúságot és szegénységet.

Mi, idősebb nemzedék, érezzük, hogy többé vagy kevésbé, de mindnyájan részesei vagyunk a mai siralmas állapotok megteremtésében. Érezzük azt is, hogy az egész világ életének egy nagy erkölcsi megtisztulásra és föl-emelkedésre van szüksége, érezzük, hogy az emberiségnek, hősi lelkek erőfeszítésére van szüksége, akik vakmerő önfeláldozással képesek és képesek lesznek megteremteni a világ, az emberi társadalom életének igazságosabb és célravezetőbb rendjét. De azt is érezzük, hogy erre mi már nem vagyunk képesek. A legjobb akarattal sem tudjuk megtenni azt, hogy mindent újra kezdjünk, amiről beláttuk azt, hogy másképpen kellett volna elvégeznünk. Az *ifjúság* lelkében kell világosságot gyujtanunk, hogy meglássák ezt a legnagyobb feladatot. Az ifjúság szívében kell feléleszteni a lelkesezés tüzét, hogy az ő életük legyen a hid, amelyen keresztül elérkezik a világ számára az az idő, amelyben valóság lesz az, amiről az emberiség legjobb lelkei mindig álmodoztak, amelyben hűség sarjad a földből és igazság tekint alá az égből.

A mai megnehezült élet nyomorúságait, gondjait és kétségeit a legélesebben az ifjúság

érzi át. Minden jogát el kell ismernünk az ifjúságnak arra, hogy öntudatos tisztánlátással tényleg kintsen vissza a multra és igyekezzék helyes kritikával megállapítani, hogy az elődök hibáztak? És miben tévedtek. Azonban figyelemzetnünk kell arra is az ifjúságot, hogy természetlen bírálat és az elkeseredett szemrehányás semmit sem segít rajtuk, ha fel nem ébred szívében a tettekre kész elhatározás; mert pedig ott, ahol az elődök tévedtek, helyesebben fogunk cselekedni. És a mulasztásokat, hibákat nemes önfeláldozással és hűségesebb munkával fogjuk jóvátenni. Mit érne az, ha az elkeseredett gyermek éles szemrehányással az apának mondaná az üzleti vállalkozásban elszegényedett apának: rosszul számítottál, helytelenül cselekedtél, tönkre mentél, számomra nincs más, mint csak a halál. Ó, nem. Az életre való ifju azt mondja a kétségbeesett, reményét vesztett, elcsüggedt apának: Édes apám, bizzál. Ha mindenki is elhagyott, ha mindenki is csalódottál, én itt vagyok, a szívem ép, a karjaim erősek, küzdök éretted is és dolgozni fogok azért, hogy helyet biztosítsunk magunknak nap alatt.

Az ifju szív reménységének tüzeiből nyelhet és bizalmat a kétségbeesett apa is. Az öreggek elfáradhatnak, elcsüggedhetnek, de az ifjaknak hinni kell az életben, akarniok és küzdeniök kell tovább. Egy népre akkor borul realitás a halál éjszakája, amikor annak a népnek ifjúságára talál a próféta szemrehányása: Elfáradnak az ifjak és meglankadnak és megtántorodnak a legkülönbek is. A magyar nemzet ifjúságának nem szabad elfáradni és nem lehet meglankadni. A mi ifjúságunknak hinnie kell a jövőben és ki kell vennie részét az emberiségre szakadt legsúlyosabb feladatok megoldásából is.

Öreg emberek lehetnek munkanélküliek, mert nem tudnak alkalmazkodni a megváltozott élet körülményeihez, de a fiatal élet hősi erejének biznia kell abban, hogy a lehetetlen is lehetségessé válik kezében és hisz az életben: annak az élet utat nyit a boldogulásra.

„Magyar Nép“-et terjeszteni magyar kötelesség!

Művelődés

ŐSZI MUNKA.

Az őszi nap sugára
Haldokló fűre, fára
Gyászfátylon át tekint;
De szívem újra gazdag,
A bimbozó tavasznak
Fát ültetek megint.

Bár téli dermedés jő,
Ültetni most se késő,
Még munkál a gyökér;
Fácskám beéri azzal
S az ébredő tavasszal
Új virulásra kél.

Eltűnik téli gondja,
Zöld zászlaját kibontja
A napsugár elé;
Fényes fodor levéllel
Mosolyog az ég felé, fel,
S tör egyre fölfelé.

És majd a karcsu ágak
Sudárba szökve állnak.
De év fut év után,
Míg színesen kifestő
Virágiból az első
Zsengét meghozza fám.

Első zsengéje fámnak,
Már én aligha látlak
Pirulni nevetőn;
Reám borul az agg-kor
Én már ott nyugszom akkor
A néma temetőn.

Vargha Gyula.

Székelyföld tündérszép leánya Anglia trónján.

Volt egyszer egy daliás királyfi, aki sze napnyugatról érkezve, meglátta a bér-Székelyföld tündérszép leányát és halálo-megszerette.

De mondjuk el sorjában.

Bethlen Gábor, Erdély dicső fejedelme (1629–1629) vitéz és odaadó hívének, Rhédei leánynak adományozta Erdőszentgyörgyöt. E leány fiát, Rhédei Ferencet pedig 1657-ben leányát fejedelmévé választják. A család utolsó

férfitagja, Rhédei László, a mult évszáz első felében erdőszentgyörgyi kastélyában gyászolja feleségével, Inczédi Agnessel együtt „egyetlenegy“, csak négy évig élt fiát. A bánatos szülők fájalmát a megmaradt leányka, Klaudina gyönyörű fejlődése enyhítette.

Székelyföld ezen gyönyörű virágának hirtelen messze országokba is elhatott s amikor Károly württembergi király unokatestvére, Sándor herceg, a fiatal huszártiszt meglátta: halálosan megszerette és meg is kérte feleségül. Mivel pedig a királyok s azok családtagjai nem a közönséges halandók törvényei szerint kötnék házasságot, Sándor herceg családja is csak úgy volt hajlandó a házasságba beleegyezni, ha a születendő gyermekek nem fogják a hercegi címet örökölni. A szintén fejedelmi vérből való Rhédei László azonban ilyen házasságról hallani sem akart, mert miként mondta: nem tud elképzelni olyan nagy urat, akihez az ő leánya teljes joggal méltó ne lehetne. Mivel egyik szülő sem engedett, a szerelmesek egymásnak örök hűséget fogadva, Isten kezébe tették le sorsukat.

1835-ben Rhédei László, az apa meghalt s a szép Klaudina — Isten jószágában bizva — minden feltétel nélkül kezét nyújtotta szerelmének, Sándor hercegnek. E boldog házasságból két leány (Klaudina és Amália) és egy fiu, Ferenc (1837) született, akik a württembergi királytól később megkapták, apai nagyanyjuk nevével a Teck hercegi címet.

Sándor herceg szép magyar feleségével és gyermekeivel együtt sokszor tartózkodott a székelyföldi Erdőszentgyörgyön. Legutóbb 1841 tavaszán, májustól szeptemberig volt együtt a család, a nagyanyánál, Rhédei László özvegye házában. A kis Ferenc, a későbbi Teck herceg még öreg korában is nagy szeretettel emlékezett vissza székely játszótársaira és Kozma Lászlóra, a család jogtanácsosára, a drága pajtásra, akivel együtt sokat fürdött a kastély kertje lábánál elfolyó Kisküküllő habjaiban.

1841 szeptemberében Sándor hercegnek szolgálatra kellett bevonulnia ezredéhez, a 11-es magyar huszárezredhez. Az ezred nagy lovassági gyakorlat előtt állott. A herceg felesége és a három gyermek Alvincig együtt is utaztak, de itt a herceg kénytelen volt családjától elválva — előre sietni. Végre a hercegné is hazaérkezett a gyermekekkel Ausztriába, Grác városába. Ott első gondja volt barátnőjé-

nek, gróf *Wickenburg* kormányzó leányának, gróf *Török Sándor* huszárkapitány feleségének meglátogatása, aki — miután az ő férje szintén a pettaui gyakorlótéren volt — rávette a hercegnét, hogy lepjék meg látogatásukkal férjüket. Mindketten lóra ültek s kellő lovas kísérettel, nyolc órai lovaglással Pettai-ban termettek, hol a meglepetés és öröm hártalan volt...

Az öröm azonban hamar búra fordult. A hercegné másnap már ágyban maradt, halálos beteg lett és nyolcadnapra, 1841. október 1-én meghalt... Halálos ágyán megígértette férjével és gróf *Török* kapitánnyal, hogy *szülőföldjén, Erdőszentgyörgyön fogják eltemetni*. Utolsó vágyát teljesítették is. *Török Sándor* gróf *Gráctól Erdőszentgyörgyig* maga hajtott 38 napon át a gyászkocsi lovait. Otthon, a kastéllyal átellenes dombon levő családi sirboltban helyezték örök pihenőre. *Sándor herceg halott felesége szívét kivétette* — mert amint mondotta, azt a néhai neki adta — és több mint 44 éven át az asztalán tartotta egy arra alkalmas üvegen és végrendelete értelmében halála után, 1885-ben a koporsójába zárták...

Württemberg *Sándor* herceg már házassága előtt megtanult magyarul ezrede kedvéért. A család szűk körében a társalgás nyelve mindig a magyar volt s anyósával a herceg is mindig magyarul levelezett. *Antal János* nevű hű székely legényének pedig megtiltotta, hogy

hozzá bármikor is másképp szóljon, mint magyarul. *Fiát, Teck Ferenc* herceget, amikor huszárrává avatta, hangsúlyozottan intette, hogy aztán a magyar nyelvet el ne feledje, mert külföldben igazi huszár sohasem lesz.

Teck Ferenc herceg 1886-ban Kew-ben esküdt meg *Mária Etelka* cambridgei hercegnővel s az 1867-ben született leányuk, *Viktória* hercegnő után, még három fiu született: *Adolf*, *Ferenc* és *Sándor*, akik mindnyájan az angol hadseregbe léptek be, mint lovas tisztek.

Teck Viktória hercegnő, *Rhédei Klauz* leánya, amikor *Györgynek*, a mostani angol királynak arája lett, nagyanyja emlékére az Erdőszentgyörgyi református templom falába angol-magyar szövegű emléktáblát helyeztetett.

Amikor Londonban 1893. július hó 6-án *György* herceg örök hűséget esküdt meg *Viktória* hercegnőnek, a londoni magyarok megjelentek a fiatal pár előtt és egy magyar díszítésű asztali készletet nyújtottak át neked ajándékkul.

És Székelyföld tündérszép leányának unokája 1910-ben, férje mellett *V. György*, Nagy-Britannia királya és India császára trónján elfoglalta helyét. Innen ered az angol királyi család rokonsága erdélyi magyar családokké.

Erdőszentgyörgy nagy emlékeket őriz magának kebelén.

Barabás Endre

Apróságok • Adomák

Hogyan jutott a veréb Amerikába?

1850 előtt nem volt veréb Amerikában. 1850-ben egy new-yorki tudományos intézet 8 pár verebet hozatott Európából Amerikába, hogy a kertekben és erdőkben elszaporodott hernyókat verebek segítségével lehessen pusztítani. Ez a nyolc pár veréb azonban nem szaporodott tovább, rövid idő alatt elpusztultak. 1852-ben megint hoztattak verebeket az amerikaiak Európából. Ezeket a verebeket egy temetőben engedték szabadon. A telepítés sikerült és a

verebek szaporodni kezdtek. 25 év alatt már annyira elszaporodtak, hogy sok amerikai város utcáit ellepték és az amerikai gazdasági szaklapok, mint csapásról írnak a verebek elszaporodásáról. A veréb Amerikában is hű maradt önmagához, sok kárt okoz a gazdáknak és kertészeknek. Igaz, hogy hasznos is hajt, mert az első költés idején fiait bogarakkal és hernyókkal neveli fel.

Senki se hallja...

— Adj kölcsön holnapig százezer lejt, de nehogy meghallja valaki!

— Dehogyan hallja meg valaki, még én is úgy teszek, mintha nem hallanám.

Tanácsadó

Azon előfizetőink részére, akik bármely ügyből kifolyólag tanácsra szorulnak, ezen rovatunkban készségesen megadjuk a választ. Tekintettel arra, hogy szakértőinknek a tanácsadás fizetnünk kell, felkérjük olvasóinkat, hogy a beküldött tanácskérő levélhez mellékeljenek lejt, (orvosi tanácsokért 30 lejt, könnyebbség okáért bélyegben mert ennek költségeit mi nem fedezhetjük. Ha a választ levélben kívánják, ezenfelül még költségekért is portódíj is beküldendő. Csak azok levelekre válaszolunk, amelyekhez a 20 lejt is csatolva van a lejt.)
K. L.-né Aranyosgyéres. A tanácsadásért nem tudja a felkérőtől elválasztani, mert a tojásokat állottak. Ajánlunk azonban

A Brázay-sósborszesz magasfoku hatása bámulatos!

Üdvözlések.

Üdvözlés a Magyar Nép megalapítóinak.

Mint porszem a nagy minden-ségben, én is egy pillantást kell, hogy visszavarázsoljak a mult-ból, mert szeretettel őriztem meg a Magyar Nép-nek minden egyes számjait, 1922. év január 1-től, melyeknek ma Isten jóvoltából birtokában állok, nyolc évről be-kötve, a mult és a jelen évi nin-csen bekötve, mert Istenem mi-lyen küzdelmek bilincselik az életnek számos perceit. — Ma-hol-nap én is tízéves hűséges előfi-zetője leszek tehát a kedves Ma-gyar Népnek, bárcsak én is tet-teimmal cselekedhetném a tízéves jubileum alkalmával, de sajnos csak a szivemben marad a tett, de ha a tett ott marad, szegény egyszerűségemben, tiszta szivem-ből azt kívánom, hogy azok, akik ennek a kedves Magyar Nép-nek megalapítói voltak, örökidőkig le-gyenek áldottak, mert ennél üd-vösebbet nem lehetett volna cse-lekedni, a mi kisebbségi életünk vigaszára. S ezért legyen örök emlékü a tíz éves évforduló, az erdélyi magyar kisebbség szivé-ben is.

(Parajd.) *Gagyí Mihály.*

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Engedje meg, hogy Önt, mint a Magyar Nép kedvelt lapunk főszerkesztőjét és érdemes, kiváló munkatársait a tízéves évforduló alkalmával én, aki kezdettől fog-va, mint falusi székely kispapja rajongó olvasója és előfizetője voltam s vagyok és leszek ezután is, szívből üdvözölhessem.

Üdvözölhessem azzal a szives óhajtaással, hogy jöjjön a Magyar Nép irányító, szellemi, erkölcsi, kulturális, gazdasági cikkeivel a következő tíz évben is a mi oku-lásunkra és javunkra.

(Firtosvára.)

Bálint Simon
kispapja.

Sz. D. Az ajánlaton kikötött avulási százalékok levonása jo-gos és helyes még akkor is, ha a cséplőgép nem volt üzemben. Ezen avulás levonása a biztosító társaságnak nemcsak joga, de kö-telessége is, amit a viszontbizto-sító pontosan ellenőriz. Ügyvédet ajánlhatunk, de az nagy költség-gel jár s miután az igazság nem az Önök részén látszik lenni, a költségeket per esetén egyedül Önök fogják viselni s pervesztés esetén a biztosító ügyvédjét is Önök kell kifizessék.

Helyesebbnek tartottuk a vá-laszt lapunkban közölni, mert le-hetséges, hogy hasonló esete más olvasónknak is akad.

62-ös. Nem lehetetlen, hogy pa-naszai abból a régi bajból szár-maznak, mit levelében felemlit. Éppen ezért ajánlom, hogy sze-rezze meg a *pyridium tablettákat* (25 tabl. ára 310 Lei) és naponta 3-szor 2—2 tablettát használjon el. Ez a gyógyszer desinficiálja a húgyútakat. Kitűnő hatásáról többször meggyőződtem. Ujabban nem volt orvosnál? *Dr. G. E.*

J. J-né. Ha az *eccema* (kiütés) száraz volna, úgy kezelése is egy-szerűbb volna, de tekintettel arra, hogy az *eccema* területében oly gyuladás is fennáll, mely savót termel, a legelső feladat lenne a „nyers hús“ begyógyítása. Erre talán legjobb lenne a temérdek gyógyszer közül a *granugen-pas-tát* megpróbálni (a Knoll-gyár állítja elő, 20 és 50 gr-os tubusok-ban kapható, használati utasítás magyar nyelven is mellékelve van), vagy az *inosepta* kenőcsöt (tubusban van, gyártja a Dr. Debat laboratorium, Paris). Ha a nyílt sebet begyógyul, úgy az *eccema* száraz formája könnyeb-ben begyógyítható. Akkor jó lesz a 10%-os *tumenol-resorein* kenőcs, az aztán a viszketést is fogja csil-lapítani. — Ezen választ, miután közérdekűnek találtuk, lapunkban is leközlöttük. *Dr. G. E.*

magyar, így talán sikerülni fog
huszárját tisztán elválasztania a
győzéstől. Üsse a tojást tölcser-
tojás fehérje le fog folyni
különböző eseren, sárgája pedig a töl-
ben marad. Ha nagyon régi,
szedett tojásról van szó, ter-
zetesen ez az eljárás sem fog
vezetni.

I. Börvely. A földibodzáat na-
nehéz a szántásból kiirtani.
ményt csak gondos és éve-
tartó munkával lehet elérni.
táskor a kiforduló növényi
eket össze kell szedni és el-
égetni. Ha a bodza gyökere
alában marad, megint kihajt.
olyan talajokon, ahol a bodza
yon el van terjedve, ajánla-
néhány éven keresztül kapás-
nyeket termelni. Kapásnövé-
k termelésével a földibodza
osan kipusztul.

I. Feketelak. A szőlőtörkölyt
lehet használni trágyázásra
és kifőzött állapotban. A
pálinka árak mellett termé-
esen sokkal helyesebb a szőlő-
törkölyt kifőzni, mert a szeszfő-
nem változtat a törköly trá-
értékén. A nyers és a kifőzött
törköly trágyaértéke teljesen
forma. A törköly meszes tala-
m közvetlenül felhasználható
trágyázásra, kevésbé meszes ta-
kon azonban egy mázsa tör-
törköly tegyen 2—3 kg. mészport,
különbözően elsavanyítja a ta-
t. Sokkal helyesebb, alkalma-
előtt a törkölyt mézsporrrel
velelkel, szeméttel, hamuval
(komposzt trágya) összerak-
erlelni és kellő érés után fel-
ználni. A törköly-trágyát ép-
úgy alkalmazzuk, mint a ke-
ék- vagy istálló-trágyát.

Lohács. Betegségével egyelőre
törődjék, ne is gondoljon arra,
ny nem fog meggyógyulni. A
egség ideiglenes, de szükséges
rendszerét edzenie. Mérsékelt
mód, korán fekvés, korán ke-
este hideg vizes lemosások,
szes italoktól óvakodás elen-
hetetlen feltételek. Gyógyszert
ő szedni és pedig a *testiculü*
tablettákat (3-szor naponta 1—2
1) vagy a *protestin* tablettákat
naponta 2—3-szor 1—2 tabl.).
kettőt a Richter-gyár állítja
Amelyiket a kettő közül meg-
ia a gyógyszerárban, azt ve-
meg. *Dr. G. E.*

Székes-törvények

Már közeledünk novemberhez s könyvnaptárunk pár hét alatt megjelenik, de még mindig nagyon sok hátrálékos van, aki előfizetési tartozását nem rendezte. Ezért tehát ismételten felszólítjuk azokat az előfizetőinket, akiknek a kitöltött postautalványt elküldtük, de az ott feltüntetett összeget még nem küldték be, hogy igyekezzenek a pénz feladásával, mert ha f. év végéig szóló tartozásukat legkésőbb november 15-ig kiegyenlítik, azon esetben még ez év folyamán elküldjük részükre könyvnaptárunkat. Ugy szintén azoknak is, akik előfizetési hátrálékukat már kiegyenlítették. Már most hangsúlyozzuk, hogy naptárt csak azok részére küldhetünk, akik nincsenek hátrálékban s bizunk abban, hogy előfizetőink, akik lapunkat megszerették, a jelenlegi nehéz helyzet ellenére is, tovább is előfizetőink maradnak, illetőleg fenmaradásunkat a díjak beküldésével biztosítják. Egyébként a kitöltött postautalványok szétküldését a jövő hét folyamán befejezzük s ekkor minden hátrálékos tudomással bír arról, hogy f. év végéig mennyi tartozása áll fenn.

Dr. H. Gy. Szatmár, F. S. Magyarapud, V. J. Zalánpaták, H. J. Korond, M. Z. Simonyifalva.

Itt felsoroltak az új előfizetőkért lelkes és önzetlen támogatásukért fogadják mély tiszteletünket, hálaikat és köszönetünket. Bizalommal kérjük és várjuk további eredményes támogatásukat.

L. A. Mádéfalva. Köszönjük szíves sorait. Mint lapunk legutóbbi számában olvashatta, a kérdéssel komolyan foglalkoznak a magyarság vezetői. Sajnos a világon uralkodó pénzügyi válság rendkívüli módon megnehezíti a mezőgazdasági adósságok rendezését. Mint közöltük az Erdélyi Magyar Földhitelintézet megalakítására irányuló akció sem sikerült a részvényjegyzők hibájából. A kormány komolyan foglalkozik a mezőgazdasági adósságok rendezésének kérdésével. Az őszi ülészakon a parlament elé fog kerülni az erre vonatkozó tör-

vény. A kis bankokat a készülő, új banktörvény el fogja seperni. A bankok száma tehát nagyon meg fog csappanni. Abban teljesen igazat adunk Önnek, hogy ma feleslegesen nagy számban vannak bankjaink.

E. L. Levelét megkaptuk.

F. Gy. Jedd. A „Magyar Nép”-ben közöltük, hogy a székelykereszturi földmivesiskolára vonatkozó ügyekben az érdeklődők forduljanak közvetlenül az iskola vezetőségéhez. Kérjük tehát sziveskedjék kérésével Nagy Endre igazgatóhoz fordulni.

A következő befolyt pénzeket nyugtázzuk: Sz. A. Magyarbecse 175, Ifj. B. P. Ngyvarjas 175, K. J. Ágya 175, K. S. Erdőhegy 170, H. I. Arad 175, Hitelszövetkezet Kisiratos 549, K. A. Seprős 345, R. S. Margitta 175, D. L. Nagyvárád 170, T. Gy. Asszonyvásár 75, B. J. Tenke 95, K. L. Brassó 160, L. L. Csikszentmihály 175, Cs. I. Csikmindszent 175, Id. L. J. Csikpálfalva 175, K. P. Tusnád 175, S. J. Gyergyócsomafalva 170, B. P. J. Kászonimper 175, B. P. Cocioe 170, K. J. Fogaras 175, B. J. Sepsiszentgyörgy 175, K. M. Papole 175, K. I. Középpajta 175, F. J. Vulkán 175, N. M. M. vásárhely 175, K. D. Parajd 175, M. T-né Kamara-Sziget 175, R. B. Bun 175, Cs. S. Lápósbánya 165, V. L. Királydaróc 175, S. J. Felsőbánya 95, Ifj. Sz. Gy. Tasnád 175, T. L. Nagykároly 160, Cs. A. Szék 175 lei.

Apróhirdetések

Apróhirdetések tarifája: Minden szó 5, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb hirdetés 60 lej. Alást keresők részére 20 szóig 50 lej. Előfizetőknek minden szó 4, vastagabb betűvel 8 lej. Az apróhirdetési díj előre beküldendő.

Keresek megvételre használt de jó karban levő lehetőleg Hoffher és Schrantz-féle kis óriás lőjárgányos daráló gépet. Ajánlatot kér Largatanyai Gazdaság posta Cojocna-Kolozs.

Harmínchat éve fennálló kocsi-gyártó üzlet szerszámmal kiadó. Cim a kiadóhivatalban.

Gyengélkedés idején, különösen ha a rosszulletet szorulás fokozza, a természetes „FERENC JÓZSEF” keserűvíz fájdalommentes székürülést és kielégítő emésztést hoz létre. Híres nőorvosok a legnagyobb elismeréssel hangján irnak a valódi FERENC JÓZSEF vizről, mert ez a kritikus korban is hosszabb időn alkalmazható, anélkül, hogy kitünő eredménye változnék. A FERENC JÓZSEF keserűvíz gyógyszertárakban, drogériákban s fűszerüzletekben kapható.

Transsylvania Bank R.-T. CLUJ-KOLOZSVÁR

Fiókiintézetek:

Torda,
Gyulafehérvár,
Marosújvár,
Maroshévíz,
Ditró,
Mócs,

Gyergyószentmiklós,
Csikszereda,
Csikszentmárton,
Kézdivásárhely.

Kirendeltségei:
Aranyosgyéres.

Elfogad betéteket, leszámított váltókat és bárhova teljesít átutalásokat, meghitelezéseket.

MEGJELENT

„ERDÉLY TÖRTÉNETE”

Irtá: Jancsó Benedek.
Kiadásra rendezte: Gyallay Domokos.
Kiadta a „Minerva” Irodalmi és Nyomdai Műintézet Részv.-Társ. A 390 oldalas könyv ára 80 lei. Megrendelhető a kiadónál Cluj-Kolozsvár, Strada Baron L. Pop (volt Brassai-utca) 5. szám alatt. Aki megakarja ismerni az erdélyi magyarság külön nemzeti életét, aki történelmi öntudaton alapuló erkölcsi erőt, erős tevékeny nemzeti érzést óhajt meríteni, az nem nélkülözheti Jancsó Benedek örökbecsű művét.

Mezőgazdasági Bank Takarékpénztár Rt

Kolozsvár, Cal. Reg. Ferdinand
ut. Wesselényi Miklós-utca) 7. sz.

Fiókintézetek:

Dej-Dés, Beclean-Bethlen,
Cehul-Silvaniei-Szilágycseh
Jibou-Zsibó és Zălau-Zilah.

Affiliált intézetek:

Nagyenyedi Kisegítő Tak.-pénztár
T. Aiud-Nagyenyed és ennek
Băra-Marosujvári fiókintézete. —

Saját tőkék:

10,000.000 lei

Engedélyeztetett devizahely!

Olcsó, egészséges és jóízű
a mézes teasütemény!

Kremnitzkyné süteményeivel
a 10. aranyérmét nyert
kiadású szakácskönyve
házi mézestészták és
termékek feldolgozása

5 lejért kapható. — Ez a könyv
különböző receptjeivel nyereséget
jelent a háziasszonynak és a
mehészkedőnek egyaránt

megrendelhető kiadóhivatalunk útján!

Ha sikert akar elérni, hirdessen a „Magyar Nép“-ben!

12 osztályú készpénz sorsjáték

Ha nyerni akar nagy összeget, slessen venni mentősorsjegyet

Nyolcadik osztály huzása 1931. november 8-án Nyolcadik osztály huzása

Nyeremények kifizetését az „ALBINA BANK“ garantálja.

Főnyeremény: 1.000.000 lei. — Nyeremények összege: 4.000.000 lei.

Minden sorsjegy 12 osztályon végig játszik. Sorsjegyek ára 100 és 50 lei.

Vidéki rendeléseknél 19 lei portóköltésre hozzáadandó.

Sorsjegyek megrendelhetők kiadóhivatalunk utján is:

Központi Sorsjegyiroda Cluj-Kolozsvár Str. Memorandului (Unió-utca) 16.

INGYEN
pácolja vetőmagvait

PORZOL-lal

Porzolózott vetőmagból holdanként 10 kilóval kevesebbet
vethetünk, mint gáliccsávázás után, mégis dusabb
lesz a termés. A megtakarított vetőmag értékéből máris
megtérül a Porzol ára. Csak eredeti csomagot fogadjunk el.
Utánzatokat utasítsunk vissza.

Kapható minden jobb szaküzletben.

Képviselő: Spodheim és Társa, București, Bdul Elisabeta No. 55.

Újra olcsóbb lett a SZUPERFOSZFÁT!

Szuperfoszfát biztosítja a termést! Szuperfoszfát növeli a jövedelmet!

szemeket sohase vessünk SZUPERFOSZFÁT nélkül, mert a 16—18%-os vízben és citrátban
tartalommal foszforsav tartalmu SZUPERFOSZFÁT feltétlen sikert és eredményességet biztosít!
minőségű, vitaminokban gazdag, egészséges, romlás nélkül eltartható, biztos és nagy zöldség-
és gyümölcsstermés csak SZUPERFOSZFÁT használatával érhető el!

A kálihiány pótlására ajánlunk 40%-os kálisót.

Díjtalan szaktanácsot és használati utasítást ad:

„PHÖNIX” kénssav és vegyitermékek Részvénytársaság
Baia-Mare—Nagybánya.

szület a „MAGYAR NÉP“ kiadóhivatala, a mezőgazdasági egyesületek és kamarák, a gazda-
tervezők, a MÁV gépgyár lerakata „AGROTECHNICA“ Cluj-Kolozsvár és a vidéki képviselők

Rendelje meg a

PÁSZTORTÚZ

szépirodalmi és művészeti képes folyóirat-ot

Előfizetési díj:

Egész évre... 500 L. Félévre..... 260 L.

Negyed évre 140 L.

Kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár,

Strada Baron L. Pop (volt Brassai-u.) 5 szám

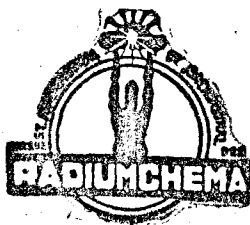
Kérjen mutatványszámot!

Miért használja

sulyos rheumája
köszvénye
izületi gyulladása
véredényelmeszesedése
korai megöregedése ellen

csakis

a St. Joachimsthal „Radiumchema“ kompressort?

Mert számtalan gyógyhatásán kívül minden más szerrel szemben az az előnye, hogy:

1. a hűgysavat, hűgysavkristályokat, gennyet és meszes lerakódásokat kémiaiilag oldja,
2. a fájdalmat azonnal csillapítja,
3. hűgysavas, meszes, gennyet lerakódások további képződését megakadályozza,
4. az anyagcserét elősegíti,
5. a szív működést szabályozza,
6. a magas vérnyomást megszünteti,
7. az érfalak elmeszesedését megakadályozza,
8. a vérellátását javítja,
9. a korai öregedést meglassítja stb. stb.

Ovakodjunk silány utánzatoktól! Felvilágosítást és prospektust díjtalanul kaphat:

A St. Joachimsthal „Radiumchema“

Romániai Igazgatóságánál,

ARAD, Bulev. Dragalina No. 12.

A legkitünőbb szakorvosok utmutatása alapján készült

CZELNAI:

DIÉTÁS SZAKÁCSKÖNYVE

minden betegség pontos szakszerű diétájával

140— leírt kapható a Miner-vánál, Cluj-Kolozsvár, Strada Reg. Maria (Deák-F.-u.) 1. sz.

Vidékre a pénz előzetes beküldése, vagy utánvétellel küldjük.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank

R.-T.

Cluj-Kolozsvár, Piața Unirii (Főtér) 7.

Betéteket előnyös kamattal fogadjuk el és rendszerint felmondás nélkül fizet vissza! Olcsó kölcsönöket nyújtunk.

Fiókjai:

Dej, Diciosânmartin, Alba-Julia, Târgu-Murâș, Oradea, Timișoara, (Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely, Nagyvárad és Temesvár.)

Saját tőkéi: 145 millió lei.

Affiliált intézetei:

Torda-aranyos vármegyei Takarékpénztár R.-T. Turda-Torda, Alsófehér vármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Részv.-Társ. Aiud-Nagyenyed, Udvarhely vármegyei Takarékpénztár Részv.-Társ. Odorheiu Székelyudvarhely, Cristur Székelykeresztúr, Szászregenyvidéki Tak. és Hitel Részv.-Társ. Reghin-Szászregén, Népbank Részv.-Társ. Huedin-Bánffyhungyad és Szamosújvári Hitelbank Részvénny-Társ. Gherla — Szamosújvár, —

Minden bankügyletet a legelőnyösebben végez.

Áruraktárai a vasút mellett!

Mindnyájunkat érhet szerencse!

csak a kínálkozó alkalmat kell megragadni.

Ilyen alkalom adódik most, ha

Református Kórház Sorsjegyet

vásárol.

Főnyeremény: Egymillió lei.

Több 200.000, 100.000, 50.000, 20.000 és 10.000 L nyeremény

Kapható tőzsdékben, bizományosoknál és a Központi Sorsjegyi-irodánál Cluj-Kolozsvár, Str. Brațianu (volt Király-utca) 51. sz.